

Profielschets Regeringscommissaris Hersteloperatie Groningen en Noord-Drenthe (Nij begun)

Algemene typering

De Regeringscommissaris Hersteloperatie Groningen en Noord-Drenthe (RC) is een gezaghebbende, onafhankelijke bestuurder met diep inzicht in en ervaring met het functioneren van de rijksoverheid, heeft een band met de regio én oog voor de menselijke gevolgen van langdurig falend overheidsoptreden.

Rolopvatting en houding

De geschikte kandidaat:

- Weet samenwerking tussen Rijk en regio te bevorderen met oog voor ieders rol en positie.
- Functioneert effectief met uitvoeringsorganisaties, zonder in hun verantwoordelijkheden te treden.
- Weet de verbinding tussen Den Haag en bewoners in Groningen en Noord-Drenthe te verbeteren.
- Brengt partijen bij elkaar door knelpunten expliciet te maken, kansen te signaleren en gezamenlijke verantwoordelijkheid te organiseren. In de regio, in Den Haag en in Brussel.
- Heeft draagvlak binnen de regio, maar kan ook tegenwicht bieden.
- Stuurt niet op nieuw beleid of systeemwijzigingen, maar bevordert uitvoering, voortgang en stabiliteit.
- Respecteert de door (regionale) partijen gemaakte afspraken binnen Nij Begun en ziet erop toe dat deze worden nagekomen.
- Is terughoudend met ingrijpen, maar daadkrachtig wanneer stagnatie of vrijblijvendheid dreigt.
- Is ook aanwezig en zichtbaar in Groningen en Noord-Drenthe als regeringscommissaris.
- Heeft een sterk ontwikkeld gevoel voor timing: weten wanneer druk nodig is en wanneer rust juist essentieel is.

De kandidaat beschikt over:

- Voldoende statuut en gezag om uitvoeringsorganisaties, bewindspersonen en bestuurders aan te spreken, zonder zelf onderdeel te worden van politiek debat of partijpolitiek.
- Ruime ervaring op hoog bestuurlijk niveau (politiek-bestuurlijke omgeving, regionale context én rijksoverheid).
- Aantoonbare ervaring met complexe uitvoeringsvraagstukken waarbij meerdere organisaties, belangen en bestuurslagen betrokken zijn.
- Diep begrip van verhoudingen tussen beleid, uitvoering en toezicht, en de mechanismen die leiden tot vertraging en bestuurlijke onrust.

Aandachtspunten:

- Een duidelijke opdracht en mandaatverlening aan de RC is essentieel. Anders ontstaat het risico op verschil van inzicht tussen minister en regeringscommissaris.
- Daarom wordt na aanstelling van de regeringscommissaris een opdracht geformuleerd. Het is belangrijk dat vooraf duidelijk is wat er van de regeringscommissaris wordt verwacht en binnen welke kaders wordt gehandeld.
- Voor het behouden van draagvlak in de regio en het voorzetten van herstel van vertrouwen tussen overheden is het belangrijk als de regio wordt betrokken bij de vormgeving van de opdracht van de RC.

Toelichting Opdracht Regeringscommissaris Hersteloperatie Groningen en Noord-Drenthe

Doel en looptijd van de opdracht

Nederland heeft de opdracht om de ereschuld aan de mensen in Groningen en Noord-Drenthe die is ontstaan door 60 jaar gaswinning in te lossen. Dit vraagt niet alleen om concrete resultaten op het gebied van veiligheid en afhandeling van schade, maar ook om structurele politieke aandacht voor de regio, om toekomstperspectief en brede bewustwording van het verdriet dat mensen in het gaswinningsgebied is aangedaan.

Om er op toe te zien dat deze ereschuld voortvarend wordt ingelost en er stabiliteit is in de uitvoering, wordt er een regeringscommissaris aangesteld die, in opdracht van de Minister van BZK, zich inzet voor een soepele afhandeling van schade en voortvarende uitvoering van de versterkingsoperatie en meehelpt bij de gezamenlijk opgestelde agenda voor herstel. Daarnaast wordt de RC medeverantwoordelijk voor de uitvoering van het programma Nij begun en daarmee het toekomstperspectief voor inwoners van het aardbevingsgebied in Groningen.

De regeringscommissaris bevordert de voortgang van de uitvoering van het maatregelenpakket uit Nij Begun, verbindt de hierbij betrokken partijen en adviseert de Minister van BZK over versnellingskansen en verbetermogelijkheden.

De regeringscommissaris wordt niet aangesteld om te sturen op systeem- of beleidswijzingen. Uit de parlementaire enquête is gebleken dat dit al te vaak tot vertraging, verschillen en frustratie heeft geleid. De regeringscommissaris bevordert een voortvarende uitvoering van de maatregelen uit Nij Begun. De RC bevordert de goede samenwerking met de regio en maatschappelijke organisaties, die is opgebouwd. De RC stimuleert, inspireert en verbindt rond de afspraken die gemaakt zijn op het gebied van de sociale en economische agenda's en de agenda voor herstel.

Kernopgave

- Het creëren van bestuurlijke rust en stabiliteit voor bewoners en uitvoeringsorganisaties.
- Het verbinden en aanjagen van bij de uitvoering van Nij Begun betrokken uitvoeringsorganisaties, overheden, maatschappelijke partijen en bewonersorganisaties, kennisinstellingen, bedrijven, en andere partijen.
- Adviseren van de Minister van BZK over het wegnemen van knelpunten die voortgang van de versterking en schadeafhandeling belemmeren.
- Adviseren van de Minister van BZK over het versnellen van processen in de schadeafhandeling en versterking waar dat kan, met oog voor zorgvuldigheid en integraliteit.
- Het functioneren als aanjager/verbinder in Groningen en Noord-Drenthe vanuit het Rijk en het fungeren als aanjager/verbinder voor de regio in Den Haag voor de sociale en economische agenda's en de verduurzaming en isolatieaanpak. Het inhoudelijk primaat voor de perspectiefagenda's ligt bij de regio.
- Het aanjagen van bewindspersonen van de verschillende departementen om uitvoering te geven aan Nij Begun en eventueel aanvullende maatregelen.
- Het bevorderen van samenwerking tussen Rijk en regio.

Benoeming en bestuurlijke positionering

- De RC wordt benoemd door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en valt onder de politieke verantwoordelijkheid van de minister van BZK.
- De formele verantwoording richting parlement loopt via de minister. De minister van BZK draagt de politieke verantwoordelijkheid voor het werk van de RC en kan hem aanwijzingen geven. De RC adviseert de minister gevraagd en ongevraagd.
- Het ligt voor de hand dat de RC debatten over schadeafhandeling en versterking bijwoont.
- De positionering is belegd binnen BZK (ophanging SG/ advisering vanuit DGOBDR-directie Herstel Perspectief Groningen).

Bevoegdheden en invloed

- De RC kan de minister gevraagd en ongevraagd adviseren.
- De RC neemt als deskundige deel aan de onderraden waar over Groningen wordt gesproken
- De RC treedt agenderend en aanjagend op richting publiek en politiek door media optredens, speeches, werkbezoeken en het expliciteren van knelpunten in de uitvoering van de bij Nij Begun betrokken organisaties en overheden.

Verhouding tot andere organisaties in het Groningse stelsel

- De RC heeft oog voor de bestuurlijke verhouding tussen eigenaar, opdrachtgever en opdrachtnemer (de bestuurlijke driehoek) met de betrekking tot de twee uitvoeringsorganisaties in het Groningse stelsel, namelijk de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) als dienst en het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) als ZBO.
- De RC adviseert partijen gevraagd en ongevraagd en bevordert de onderlinge samenwerking.
- De functie kent geen directe uitvoerende, besluitvormende of hiërarchische bevoegdheden en er bestaat geen gezagsrelatie met ACVG, NCG of IMG. Dit blijft bij de minister belegd.
- De RC kan de minister van BZK adviseren over de onderzoeksopdrachten aan het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG), aanwijzingen aan het IMG (ZBO) en juridische procedures en arbitrages in kader van kostenverhalen op de NAM. De verantwoordelijkheid ligt hiervoor bij de minister.
- De regeringscommissaris stuurt niet op het oplossen van individuele casuïstiek.
- De RC heeft de functie van aanjager/ helper/ meedenker/verbinder in het kader van de sociale en economische agenda, verduurzaming en isolatieaanpak. Hij kan fungeren als inspiratiebron en verbinder naar interessante partijen in Den Haag en EU, die de regio tot bloei kunnen laten komen. Het primaat voor de uitvoering van de agenda's ligt bij de regio.

Verantwoording en rapportage

- De RC rapporteert periodiek aan de minister en via de minister aan de Kamer.

Aandachtspunten:

- Sinds Nij Begun zijn grote stappen gezet in de afhandeling van schade, uitvoering van de versterking en op perspectief. Discussie of beleidswijzigingen leiden tot vertraging, verschillen en kunnen het vertrouwen van inwoners (opnieuw) schaden.
- De RC wordt voor zijn werkzaamheden ondersteund door de huidige ambtelijke staf bij BZK.
- In Groningen wordt samengewerkt tussen Rijk, uitvoeringsorganisaties, lokale overheden en maatschappelijke organisaties. Zowel qua resultaten als herstel in vertrouwen zijn de laatste jaren belangrijke stappen gezet, onder andere door het gezamenlijk opstellen van een agenda voor herstel. Om deze opgaande lijn te behouden, is het belangrijk om deze partijen te betrekken bij het opstellen/vormgeven van de opdracht van de regeringscommissaris.
- De minister blijft eindverantwoordelijk en moet vanuit die hoedanigheid betrokken blijven. Op die manier wordt de aanjagende functie van de RC versterkt in Den Haag.